

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ'
ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7
ΙΟΥΝΙΟΥ 2019 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Περίληψη κειμένου

Το κείμενο, με αφορμή την αμφισβήτηση των νέων για την απαίτηση ενεργών πολιτών χωρίς την ύπαρξη ιδανικών στην σύγχρονη εποχή, αναφέρεται στις ιδεολογικές συγκρούσεις που εδραίωσαν τις βασικές αρχές της δημοκρατίας. Πρώτη αναφέρεται η ανοχή ως απότοκο θρησκευτικών πολέμων και φανατισμού και ακολουθεί η μη βία και η ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων με σεβασμό στον αντίπαλο. Επιπλέον, επισημαίνεται πως μέσω της ελεύθερης αντιπαράθεσης ιδεών ανανεώνεται η κοινωνία και πραγματώνονται αλλαγές ειρηνικά. Τέλος, παρατίθεται το ιδανικό της αδελφότητας ως προϋπόθεση ειρηνικής συνύπαρξης, ιδιαιτέρως σήμερα, που η αναγνώριση του κοινού μέλλοντος επιβάλλει δράσεις με συνέπεια, λογική και υπευθυνότητα.

B1. α. → Σωστό, β. → Λάθος γ. → Σωστό, δ. → Σωστό, ε. → Λάθος

B2. α. Στο κείμενο αξιοποιείται ως τρόπος πειθούς η επίκληση στην αυθεντία.

Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά:

-στον Καρλ Πόπερ: «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδασχά του Καρλ Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες.»

-και στον Χέγκελ : Στο έργο του *Φιλοσοφία της Ιστορίας* ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο».

β. Η διδασχά του Κάρλ Πόπερ σύμφωνα με την οποία αυτό που διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μόνο στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να εκδιώξουν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες ενισχύει την επιχειρηματολογία για το ιδανικό της μη βίας.

Στο έργο του *Φιλοσοφία της Ιστορίας* ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο». Η επίκληση στον φιλόσοφο Χέγκελ αποσκοπεί στην ενίσχυση της θέσης πως είναι αναγκαίο το ιδανικό της αδελφότητας, καθώς η ιστορία του ανθρώπου είναι μια ιστορία αδελφοκτόνων συγκρούσεων.

Η επίκληση στην αυθεντία συμβάλλει στην αξιοπιστία των θέσεων και αποδεικνύει την ευρυμάθεια του συντάκτη.

B3. α.

1. διδασχά : διδασκαλία, καθοδήγηση, προτροπή
2. χλευασμού : εμπαιγμού, κοροϊδίας
3. συμβίωσης : συνύπαρξης
4. αντιπολιτεύεται : αντιστρατεύεται, αντιμάχεται, αντιτίθεται, εναντιώνεται

β. 1. «... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως “απέραντο σφαγείο” ...» (5η παράγραφος). Μεταφορική-ποιητική χρήση της γλώσσας

Απόδοση σημασίας: ατελείωτη θανάτωση πολλών ανθρώπων ταυτόχρονα, μακελειό, αιματοχυσία

2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας.» (6η παράγραφος). Μεταφορική-ποιητική χρήση της γλώσσας

Απόδοση σημασίας: μας κατευθύνει προς την αλήθεια και το ορθό.

B4. α. Στα υφολογικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω:

1. σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου, Ενδεικτικά :

- «Χρειάζεται μια απάντηση στο βασικό ερώτημα που άκουσα να επαναλαμβάνεται συχνά, κυρίως από τους νέους οι οποίοι τόσο εύκολα ανταπατώνται κι εξίσου εύκολα απογοητεύονται»

- «Αν σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο, η απειλή προέρχεται για άλλη μια φορά από τον φανατισμό, δηλαδή από την τυφλή πίστη στη δική μας αλήθεια και ότι αυτή μπορεί να επιβληθεί με τη βία»

2. Δείγματα προφορικότητας στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη αποτελούν το α' πληθυντικό πρόσωπο και οι ρητορικές ερωτήσεις.

Ενδεικτικά :

-«Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά, Και βέβαια χρειάζονται τα ιδανικά.»

- «Δεν χρειάζονται παραδείγματα· τα έχουμε καθημερινά μπροστά στα μάτια μας. Έπειτα έρχεται το ιδανικό της μη βίας»

β. «... (η *fraternité* της Γαλλικής επανάστασης) ...».

Η χρήση της παρένθεσης συμπληρώνει/επεξηγεί το ιδανικό της αδελφότητας με την αυτούσια ορολογία στα γαλλικά.

γ. Πρόκειται για Ενεργητική σύνταξη

Μετατροπή σε παθητική σύνταξη: «... Μόνο από τη δημοκρατία επιτρέπονται η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων ...».

Γ1

Επικοινωνιακό πλαίσιο: **Άρθρο**

- Έχει απαραίτητα τίτλο.
- Το θέμα δηλώνεται ευκρινώς στον πρόλογο με αφορμή από την επικαιρότητα.
- Στηρίζεται στην αναφορική-κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας, γίνεται χρήση ενεστώτα ή μέλλοντα χρόνου και χρησιμοποιείται συνήθως γ' πρόσωπο.
- Το ύφος ταιριάζει στο επικοινωνιακό περιβάλλον του και είναι σοβαρό. Κατά συνέπεια, η καταλληλότερη τεχνική πειθούς είναι η επίκληση στη λογική.

«Εκπαιδεύοντας τον ενεργό πολίτη!»

Ενδεικτικός πρόλογος

Δημοκρατία ονομάζεται το πολίτευμα που θεμελιώνεται στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και η λειτουργία του ρυθμίζεται σύμφωνα με τη βούληση της πλειοψηφίας των πολιτών.

Η Δημοκρατία χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο αρχών και αξιών που θεμελιώνονται στα

ανθρώπινα δικαιώματα και εξυπηρετούν το κοινό συμφέρον. Η Δημοκρατία εξ ορισμού προϋποθέτει τη συμμετοχή του πολίτη στη λήψη των αποφάσεων που αφορούν το σύνολο. Χωρίς αυτό το γνώρισμα, το πολίτευμα μετατρέπεται σε μια τυπική, κατ' επίφαση Δημοκρατία.

Α' ζητούμενο. Ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του.

Ενεργός, με συμμετοχή όχι μόνο στις εκλογικές διαδικασίες αλλά με κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα στα καθημερινά ζητήματα, αφού η έννοια του πολίτη δεν περιορίζεται σε αυτήν του ψηφοφόρου.

Ενεργός πολίτης είναι ο υπεύθυνος πολίτης, που είναι ενημερωμένος, ξέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκφράζει την άποψή του και συμμετέχει ενεργά στην κοινωνία.

✓ Είναι αυτός που διεκδικεί τα δικαιώματά του στο δημόσιο χώρο, τη διατήρηση της ελευθερίας του, το δικαίωμα στην εργασία, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του πολιτισμού, την αξιοκρατία, τη δημιουργία υποδομών στη γειτονιά.

✓ Είναι αυτός που παρατηρεί τα κακώς κείμενα στην κοινωνία και σε συνεργασία με τους συμπολίτες του παρεμβαίνει όταν διαπιστώνει παρανομίες.

✓ Είναι αυτός που τηρεί τους νόμους, τους κανόνες που θεσπίζονται.

✓ Σέβεται τη διαφορετικότητα: σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, βοηθά τους συμπολίτες του, τηρεί τους κανόνες που θεσπίζονται για τη διευκόλυνσή τους και είναι ανοιχτός απέναντι στους μετανάστες της πόλης, διεκδικώντας την κοινωνική ένταξή τους.

✓ Είναι υπεύθυνος απέναντι στον εαυτό του: φροντίζει για την υγεία και την ευεξία του, την προσωπική του ευημερία και ανάπτυξη.

✓ Ενημερώνεται για τα κοινά: αναζητά πληροφορίες, φιλτράρει την είδηση, συμμετέχει στο χώρο της δημόσιας συζήτησης με παραδοσιακούς ή σύγχρονους τρόπους, διαμορφώνει κριτική σκέψη και παίρνει θέση.

✓ Προστατεύει το περιβάλλον: ενδιαφέρεται για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, δεν ρυπαίνει, υιοθετεί πρακτικές που ενισχύουν το πράσινο, την εξοικονόμηση ενέργειας, προσέχει την κατανάλωση του νερού, ανακυκλώνει, κινείται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, ή το ποδήλατο.

✓ Ενεργεί: παρατηρεί τι συμβαίνει στην κοινωνία και παρεμβαίνει σε συνεργασία με συμπολίτες του, όταν διαπιστώνει παρανομίες δημοσίων ή ιδιωτικών φορέων.

Στις μέρες μας οι δημοκρατικές αξίες έχουν κατακτήσει τις καρδιές των περισσότερων ανθρώπων και η Δημοκρατία αναγνωρίζεται ως το καλύτερο πολίτευμα από όσα έχουν εφαρμοστεί. Έτσι, δισεκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη απολαμβάνουν τα αγαθά της δημοκρατικής διακυβέρνησης. Ωστόσο, η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη διαμορφώνει νέας ποιότητας προβλήματα στα μεγάλα θέματα της ενημέρωσης της συμμετοχής στα κοινά και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη και καθιστά αναγκαίες τις δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

Β. Ζητούμενο

(Γενικές επισημάνσεις)

Το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη διάπλαση δημοκρατικού ήθους μέσα από:

- την παροχή γνώσης για τον τρόπο λειτουργίας των διάφορων πολιτευμάτων και την κατάδειξη της υπεροχής του δημοκρατικού πολιτεύματος έναντι των υπολοίπων.
- την ανάδειξη της ισότητας και της αξιοκρατίας σε βασικές αρχές της οργάνωσης και της λειτουργίας του.
- τη διευθέτηση των σχολικών υποθέσεων και την άσκηση του διδακτικού έργου με κύριο

μέσο το διάλογο.

- την ενδυνάμωση του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων και την παρώθηση των μαθητών στην ενεργό συμμετοχή στις σχολικές και στις ευρύτερες κοινωνικές υποθέσεις.
- Ειδικότερα οι μαθητικές κοινότητες μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στη διάπλαση δημοκρατικού ήθους γιατί: - αποτελούν τη μικρογραφία του τρόπου οργάνωσης του δημοκρατικού πολιτεύματος και εξοικειώνουν έμπρακτα τους μαθητές με τις βασικές αρχές της λειτουργίας του (λήψη αποφάσεων βάσει διαλόγου, σεβασμός στην αντίθετη άποψη, «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» κτλ.).
- -καλλιεργούν την πολιτική συνείδηση των μαθητών και εμπνέουν πνεύμα ομαδικότητας, παρωθούν τους μαθητές στην ανάληψη δράσης σε ζητήματα που αφορούν τη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα και προετοιμάζουν την ανάδειξή τους σε υπεύθυνους και ενεργητικούς πολίτες.

Δράσεις σχολείου

- Μαθητικές κοινότητες, βουλή εφήβων, επισκέψεις στη Βουλή, έκδοση εφημερίδας
- Περιβαλλοντική προστασία, προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πράσινοι κήποι, αναδασώσεις, καθαρισμοί παραλιών
- Ενημέρωση για απειλητικές συνήθειες για την ανθρώπινη ζωή (π.χ κάπνισμα, παχυσαρκία, ανορεξία) με ομιλίες ειδικών και διαθεματικές εβδομάδες
- Εθελοντισμός: Ενίσχυση άπορων ομάδων, αιμοδοσία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα, συνεργατικές δράσεις, διάλογος...
- Κυκλοφοριακή αγωγή
- Εξοικείωση με τον πολιτισμό και την τέχνη: πολιτιστικές εκδηλώσεις επισκέψεις σε μουσεία, θέατρα, υιοθέτηση μνημείων...
- Στήριξη του αθλητισμού: αθλητικές εκδηλώσεις, ημερίδες, ημέρα αθλητισμού, επιβράβευση σε αθλητές...
- Ασφαλή πλοήγηση στις νέες τεχνολογίες-υπεύθυνη συμπεριφορά, ενημέρωση για τους κινδύνους του Διαδικτύου...

Ενδεικτικός επίλογος

Η δημοκρατία ως το ύψιστο πολίτευμα, δεν αποτελεί κάτι δεδομένο αλλά απαιτεί καθημερινή έμπρακτη εφαρμογή και ενεργό πολίτη. Το σχολείο ως ένας από τους βασικούς φορείς αγωγής έχει χρέος να μυήσει τους νέους στις δημοκρατικές αρχές.

Επιμέλεια απαντήσεων:

Σκυριανού Μαίρη

Μπέκου Νατάσα

Φιλόλογοι

Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ» - Καλαμάτα

<http://www.epil.gr>